

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет економіки та менеджменту
Кафедра економіки і підприємництва**

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

Садурська Лариса Миколаївна

УДК 338.432.11

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ
ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «ЕКОНОМІКА»**

**Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр», кваліфікаційна
робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело**

Л.М. Садурська

Керівник роботи:

Ходаківський В.М.

к.е.н., доцент кафедри

економіки і підприємництва

Житомир – 2021

Висновок кафедри _____

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

економіки і підприємництва

д.е.н. професор _____

Ткачук В.І.

«__» _____ 20__ р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Садурська Лариса Миколаївна захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

лаборант кафедри

економіки і підприємництва _____

Давидович Т.С.

АНОТАЦІЯ

Садурська Л.М. Інноваційна діяльність аграрних підприємств Житомирської області. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка». – Поліський національний університет, Житомир, 2021.

Систематизовано поняття інноваційного забезпечення аграрного підприємства та запропоновано методику його оцінки на умовах сталого розвитку господарського середовища. Виокремлено проблеми ефективного інноваційного забезпечення аграрного підприємства. Проведено аналіз економіко-господарського середовища підприємства. Розроблено проект інноваційного забезпечення підприємства на умовах комплексності реалізації та доведено його ефективність. Обґрунтовано напрями ефективної реалізації стратегії інноваційного забезпечення підприємства.

Ключові слова: інновації, забезпечення, аграрне підприємство, проект, функціонування, ефективність, реалізація, комплексність, умови, стан, рівень.

ANNOTATION

Sadurska L.M. Innovative activity of agricultural enterprises of Zhytomyr region. – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 051 "Economics". – Polissia National University, Zhytomyr, 2021.

The concept of innovative support of the agricultural enterprise is systematized and the technique of its estimation on the conditions of sustainable development of the economic environment is offered. The problems of effective innovative support of the agrarian enterprise are singled out. The analysis of the economic environment of the enterprise is carried out. The project of innovative support of the enterprise on the conditions of complexity of realization is developed and its efficiency is proved.

Key words: innovations, provision, agricultural enterprise, project, functioning, efficiency, realization, complexity, conditions, condition, level.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
Розділ 1. Теоретико-методичні засади інноваційного забезпечення аграрних підприємств.....	7
1.1. Умови та принципи реалізації інноваційного забезпечення аграрних підприємств.....	7
1.2. Модель управління інноваційним забезпеченням підприємства та фактори її реалізації.....	8
1.3. Методичні основи використання інновацій аграрними підприємствами.....	9
Розділ 2. Аналіз умов економіко-господарського середовища ДП «Ружин-молоко» Бердичівського району Житомирської області	11
2.1. Економіко-господарська характеристика підприємства	11
2.2. Аналіз умов ефективності ведення господарської діяльності.....	13
2.3. Аналіз якості товарної продукції підприємства та рівня її конкурентоспроможності.....	15
Розділ 3. Проектування інноваційних основ забезпечення основних видів діяльності ДП «Ружин-молоко» Бердичівського району Житомирської області та шляхи його реалізації	19
3.1. Моделювання ризиків інноваційного забезпечення підприємств... ..	19
3.2. Проектне обґрунтування умов інноваційного забезпечення підприємства та оцінка його ефективності	21
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	28
ДОДАТКИ.....	32

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Інноваційне забезпечення аграрних підприємств є важливою складовою їх ефективного розвитку та набуття конкурентних переваг в довгостроковій господарській альтернативі. Сучасні умови розвитку економічних систем передбачають врахування динамічних процесів якісного інноваційного забезпечення з урахуванням їх комплексного підходу. В зазначеному аспекті аграрне виробництво стає однією з першочергових ланок інноваційного переоснащення з позиції зростання якості товарного виробництва, суттєвого зниження матеріальних затрат та пропагування процесів енергетичної незалежності. Наявність якісної ресурсної бази для аграрних підприємств вимагає їх якісного інноваційного переоснащення з використанням сучасних передових технологій.

Мета і завдання роботи. Метою кваліфікаційної роботи є систематизація понять та методики реалізації ефективного інноваційного забезпечення аграрних підприємств в сучасних умовах господарювання та виокремлення шляхів проектного забезпечення його реалізації в довгостроковій господарській альтернативі. В процесі дослідження було вирішено наступні завдання: систематизовано методику інноваційного забезпечення аграрного виробництва та елементів оцінки її ефективності; проведено аналіз економіко-господарського середовища аграрного підприємства; оптимізовано умови використання інноваційного потенціалу аграрного підприємства; розроблено проект інноваційного забезпечення аграрного підприємства та обраховано його господарський ефект; виділено умови ефективного інноваційного забезпечення аграрного підприємства.

Предмет та об'єкт дослідження. Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних розробок, умов вираження та практичних рекомендацій щодо основ ефективного інноваційного забезпечення аграрних підприємств в довгостроковій господарській альтернативі. Об'єктом дослідження є аграрне дочірнє підприємство «Ружин-молоко», смт. Ружин, Бердичівського району, Житомирської області.

Методи дослідження. Для досягнення поставлених завдань в кваліфікаційному дослідженні було використано монографічний метод дослідження що дало змогу систематизувати понятійний апарат проблематики; метод індукції та дедукції дав змогу аргументовано проаналізувати проблеми якісного інноваційного забезпечення аграрних підприємств; використання методу аналізу та синтезу дало змогу дослідити факторну залежність впливу окремих економічних показників та понять на процеси інноваційного забезпечення аграрного підприємства; метод моделювання дав змогу розробити ефективний проект інноваційного забезпечення аграрного підприємства та довести його ефективність з зазначенням впливу міри ризиків зовнішнього та внутрішнього господарського середовища підприємства.

Перелік публікацій автора за темою дослідження: Чайківська Т.П., Садурська Л.М., Максимович Г.Ю., Ходаківський В.М. Сучасні умови та альтернативи розвитку інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств Житомирської області. *Агросвіт*. ТОВ «ДКС Центр». 2021. Вип. 19. С. 50-59 (DOI: 10.32702/2306-6792.2021.19.50; Index Copernicus; Google Academy; WorldCat; Crossref).

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати дослідження є основою для суттєвого зростання прибутковості аграрних підприємств на основі реалізації процесів їх якісного інноваційного забезпечення в довгостроковій господарській альтернативі. Надані рекомендації створюють передумови розвитку дієвого інноваційного забезпечення аграрних підприємств на умовах їх сталого розвитку.

Структура та обсяг роботи. Структура роботи містить анотації, зміст, вступ, 3 розділи, висновки та пропозиції, додатки. Робота розміщена на 32 аркушах А 4 та виконана в текстовому редакторі Word 2016. Викладений матеріал роботи містить 6 таблиць, 11 рисунків (в т.ч. з відображенням результатів моделювання) та 7 додатків. Список використаних джерел містить 44 найменування та розміщений на 4 сторінках.

Розділ 1. Теоретико-методичні засади інноваційного забезпечення аграрних підприємств.

1.1. Умови та принципи реалізації інноваційного забезпечення аграрних підприємств.

Змістовна характеристика аграрних інновацій значно відрізняється від їх класичного виразу, насамперед у відповідності до складності умов виробничого середовища підприємств даного типу та умовами їх залучення та використання. Функціональне забезпечення впровадження інновацій не є автономним процесом відносно окремих виробництва та передбачає комплексне техніко-технологічне переоснащення всієї господарської структури відносно об'єкта впровадження. Ефективність використання інновацій безпосередньо залежить від раціональної перебудови та неперервної єдності науково-організаційної, маркетингової, інвестиційної, науково-технічної, економічної та виробничої системи підприємства [14, с. 176-177].

Реалізація інноваційного забезпечення аграрного підприємства проходить через визначення місії діяльності підприємства, визначення його стратегічних планів, побудову середньострокового плану розвитку та реалізації короткострокових цілей через розробку та виконання інноваційних програм. Зазначений поділ чітко регламентується за змістом планів, рівнями ухвалення завдань та виконавцями (дод. А, табл. 1.1). За класичної інтерпретації виконання інноваційної стратегії розвитку підприємства впроваджуються дієві системи контролю на всіх етапах її реалізації та вводяться планові показники оцінки її ефективності, оскільки інноваційне забезпечення аграрних підприємств є дороговартісним використанням та потребує високої норми окупності залучених капіталів. Середньозваженими термінами реалізації інноваційних програм розвитку аграрного виробництва вважаються періоди від 3 до 5 років з плановим рівнем рентабельності не нижче 70 %. Залучення новітніх розробок та інтелектуальних цінностей в рази збільшує зазначений показник прибутковості і відповідно вартісні параметри інноваційного впровадження при зменшенні термінів реалізації інноваційного проекту.

1.2. Модель управління інноваційним забезпеченням підприємства та фактори її реалізації.

Залучення інновацій в виробничу систему аграрного підприємства відбувається за рахунок дифузії нововведень котрі в свою чергу виражаються через формування міри суспільних потреб. Наведена залежність формується під впливом тісноти розвитку науки та сучасних технологій а також від можливостей суспільної формації їх використовувати (дод. Б, рис. 1.1). Модель управління інноваційним забезпеченням підприємства передбачає детальний аналіз незадоволених потреб конкретної споживчої групи, співставлення вивчених потреб з «ринком інновацій» та можливими капітальними витратами на їх реалізацію. Наступними елементами їх виконання вважаються проведення досліджень та розробок, залучення дієвого маркетингового використання та виробництво нової продукції [30, с. 114; 41].

Інноваційне забезпечення є надзвичайно ризиковим процесом з позиції наявності великої кількості та типології аналогів виробленої продукції, низьких періоди придатності виробленої продукції, агресивного ринкового середовища та низки факторів економічного середовища котрі створюють реальні труднощі для швидкого та ефективного забезпечення нововведення. Натомість успішність реалізації процесів інноваційного забезпечення створює передумови набуття довгострокових конкурентних переваг та завоювання нових ринкових ніш. Найбільшими перепонами в реалізації інноваційних проектів є (дод. В, табл. 1.2): техніко-економічні фактори – виявляються у нестачі фінансового забезпечення або дороговартісності його використання на залучених умовах використання, слабким матеріальним та науковим забезпеченням основ виробництва та домінуванням класичної типології господарсько-виробничої системи підприємства; юридичні – існування заборон патентно-ліцензійного характеру, надмірний фіскальний тиск та дії антимонопольного законодавства; соціально-психологічні – можливість появи непередбачуваних наслідків господарсько-виробничої перебудови у вигляді зміни форм діяльності, невідповідності в статусах робітників та невизначеність ситуацій [23].

Головними умовами можливості залучення та використання інновацій аграрними підприємствами вважаються: оптимальний аналіз умов використання можливого інноваційного нововведення та доведення рівня його ефективності; забезпечення належної функціональної придатності підрозділів підприємства відносно даного застосування; доступність в використанні до дієвого маркетингового інструментарію; наявність висококваліфікованого виробничого та адміністративного персоналу; вчасність та повне забезпечення потреб та умов фінансової частини реалізації інноваційного проекту. Наступними елементами та етапами успішності реалізації інноваційних проектів аграрних підприємств стають дії направлені на коригування процесів зміни ринкової кон'юнктури у відповідності до пристосування умов виробництва вподобанням споживачів та дій конкурентів з метою з метою зменшення рівня втрат непередбачуваного характеру [6; 24].

1.3. Методичні основи використання інновацій аграрними підприємствами.

Інноваційна політика аграрного підприємства є складним та багатогранним явищем з позиції залучення та використання принципово важливих елементів її реалізації. Початок зазначеної реалізації розпочинаються з факторів базової системи цілей інноваційного розвитку підприємства котрі містять ключові компетенції; перелік впливі зовнішнього середовища та параметри інноваційної активності; особливості побудови системи взаємодії з суб'єктами інноваційного процесу (дод. Г, рис. 1.2).

З точки зору критеріїв формування інноваційного забезпечення підприємства важливу роль відіграють підвищення рівня ефективності його функціонування, забезпечення фінансово-економічної стійкості та визначення можливостей подолання бар'єрів інноваційного розвитку. Фактори та критерії формування умов інноваційного забезпечення підприємства реалізуються через конкретні методи їх використання та покладаються на наявні ресурси у відповідності до затвердженої інноваційної політики [18].

Головними основами реалізації методики інноваційного забезпечення аграрного підприємства є дотримання принципів її формування: пріоритетність інноваційного шляху розвитку – передбачає використання знань та вмінь відносно раціонального перерозподілу пріоритетів розвитку підприємства з позиції забезпечення його техніко-технологічних потреб розвитку у відповідності до змін умов зовнішнього господарського середовища; єдність – передбачає одночасність та пропорційність розвитку всіх складових системи інноваційного забезпечення в довгостроковому господарському періоді; системність – побудова та реалізація чіткого плану дій відносно всіх використовуваних елементів та структур в процесі реалізації інноваційного забезпечення; узгодженість інтересів – передбачає подову та зазначення таких зав'язків між елементами та структурами інноваційного забезпечення котрі не містять протиріч, а реалізація одного елемента доповнює дію іншого що є обов'язковою умовою досягнення бажаного синергетичного ефекту розвитку; цілісність – виключає наявність неконтрольованих структур та елементів що дестабілізують господарське середовище підприємства; фінансова стабільність – узгоджений набір параметрів та регламентних дій відносно повного забезпечення умов реалізації інноваційного забезпечення та страхування ризиків втрати капіталів; альтернативність вибору – існування варіативності в розвитку та настанні подій економіко-господарського вираження реагування на які дають можливість градації умов їх ефективного вирішення з мінімізацією затрат необхідного виду ресурсів; ефективність управлінських рішень – покладається на компетентність та високу кваліфікованість управлінського персоналу, оскільки доцільність прийняття та реалізації інноваційних рішень має покладатися на граничний ресурсний потенціал підприємства. Перспективи ефективного використання інновацій аграрними підприємствами передусім базуються на ресурсному його потенціалі, наборі параметрів розвитку регіональних та світових ринків відповідних товарів і послуг та залежать від стратегічних альтернатив розвитку відповідних галузей їх можливого застосування.

Розділ 2. Аналіз умов економіко-господарського середовища ДП «Ружин-молоко» Бердичівського району Житомирської області.

2.1. Економіко-господарська характеристика підприємства.

Реалізація потенціалу успішного інноваційного забезпечення підприємства базується на розмірі його капіталу та можливостях його вільного використання. Сама дооціненого капіталу в 2020 р. в порівнянні з 2019 р. зменшилася на 27,3 % за рахунок підвищеного рівня амортизаційних відрахувань що вказує на відносні проблеми в засобах виробництва підприємства (рис. 2.1). При цьому рівень суми нерозподіленого прибутку в 2018-2020 рр. зріс на 82,1 % та склав 23547,2 тис грн. Загальна вартість капіталу за період 2018-2020 рр. зросла на 22,6 % та склала 38542,1 тис грн., що є безумовним позитивним результатом.

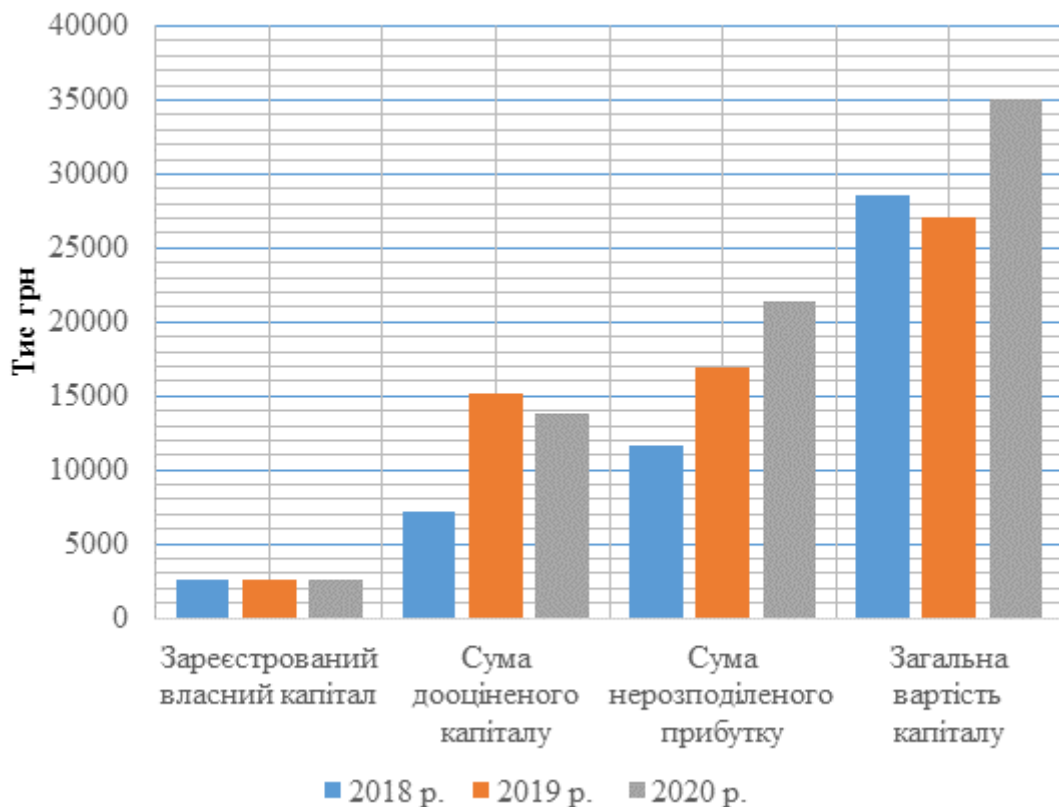

Рис. 2.1. Аналіз оцінки та структури основного капіталу ДП «Ружин-молоко» за джерелами його формування в 2018-2020 рр.

Вираження можливої потреби аграрного підприємства в процесах інноваційного забезпечення реалізується через аналіз та оцінку рівня основних

виробничих фондів (рис. 2.2.). Вартість основних виробничих фондів підприємства в період з 2018 р. по 2020 р. збільшилася в 10,4 раза та склала 117328,2 тис грн., що пояснюється стрімким нарощуванням об'ємів виробництва та завершенням змін реорганізаційного характеру підприємства. Пропорційно за період 2018-2020 рр. зростає вартість амортизаційних відрахувань до рівня 40909,0 тис грн. Зазначені зростання показників реалізуються через процес залучення довгострокових фінансових інвестицій, вартість котрих в 2020 р. склала 107030,0 тис. грн.

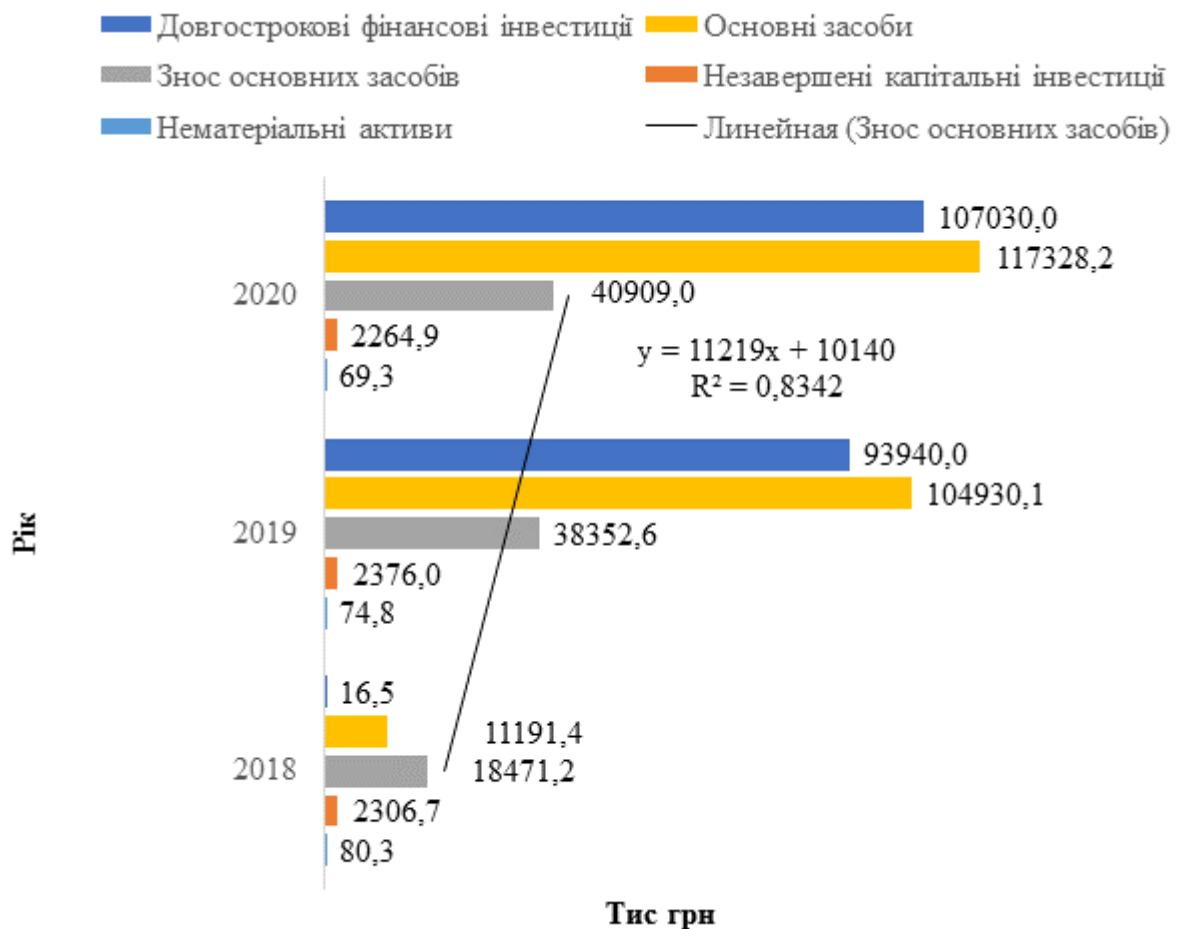

Рис. 2.2. Аналіз структури основних фондів ДП «Ружин-молоко» з зазначенням лінійного прогнозу та тісноти зв'язку за рівнем нарахування амортизації основних засобів в 2018-2020 рр.

Управління факторними процесами залучення та використання довгострокових фінансових інвестицій передбачає нарахування суми зносу в

2018-2020 рр. показник якої знаходиться у відносно тісній взаємозалежності від загальної вартості основних засобів підприємства ($R^2=0.8342$) та вказує на їх раціональність. Натомість співвідношення рівня валових інвестиційних відрахувань до рівня зносу основних засобів у відношенні 62:38 є нераціональним показником що вказує на високі витрати в структурі відновлення основних засобів виробництва: виробниче обладнання підприємства потребує регламентного відновлення.

2.2. Аналіз умов ефективності ведення господарської діяльності.

Ефективність діяльності аграрного підприємства з позиції виробництва та переробки сільськогосподарської сировини покладається на окупність процесів використання його обладнання та отримання можливого рівня окупності капіталу протягом корисного строку його використання. Вказане забезпечення реалізується через аналіз структури рентабельності основного виробництва та рентабельності активів підприємства в 2018-2020 рр. (дод. Д, рис. 2.3). Загальний показник рівня рентабельності основної діяльності підприємства у 2020 р. в порівнянні з 2018 р. зріс на 34,3 % та склав в абсолютному вираженні 5,8 %. Валова рентабельність виробничих витрат в 2020 р. в порівнянні з 2018 р. зросла в 4,2 раза до показника 2,8 %. Рентабельність активів підприємства в 2020 р. склала 4,1 % та зросла з аналогічним показником 2018 р. у 2,9 раза. Зазначені зміни безумовно є позитивним результатом, але рівень загальної рентабельності діяльності підприємства є занадто низьким. Вказане значення пояснюється проведенням процесу реструктуризаційних змін підприємства для можливого залучення значних інвестиційних надходжень довготривалого господарського використання та проведення процесів якісної санації в попередніх господарських періодах з позиції виплати сум поточної кредиторської заборгованості.

Вплив ризиків фінансового характеру та агресивних умов зовнішнього середовища підприємства вимагають проведення ґрунтовного аналізу умов використання наявного виробничого потенціалу підприємства відносно його

техніко-технологічної придатності в 2018-2020 рр. (рис. 2.4). Зазначені показники вказують на суттєвий приріст рівня ефективності використання основних виробничих фондів підприємства протягом 2018-2020 рр. При одночасному зменшенні тривалості обороту оборотних засобів в 2020 р. до рівня 101,2 днів на 66,7 % зріс коефіцієнт фондівіддачі в порівнянні з 2019 р. Суттєвого приросту зазнав коефіцієнт обороту оборотних засобів в 2020 р. в порівнянні з 2018 р. в абсолютному його вираженні 1,26 (+67,4 %). Негативною тенденцією в оцінці показників ефективності використання основних виробничих фондів підприємства залишається коефіцієнт маневреності власного капіталу на рівні 0,45 в 2020 р. при абсолютному його значенні 0,32 в 2019 р., тобто підприємство не здатне з певних причин повністю використати наявне виробниче обладнання.

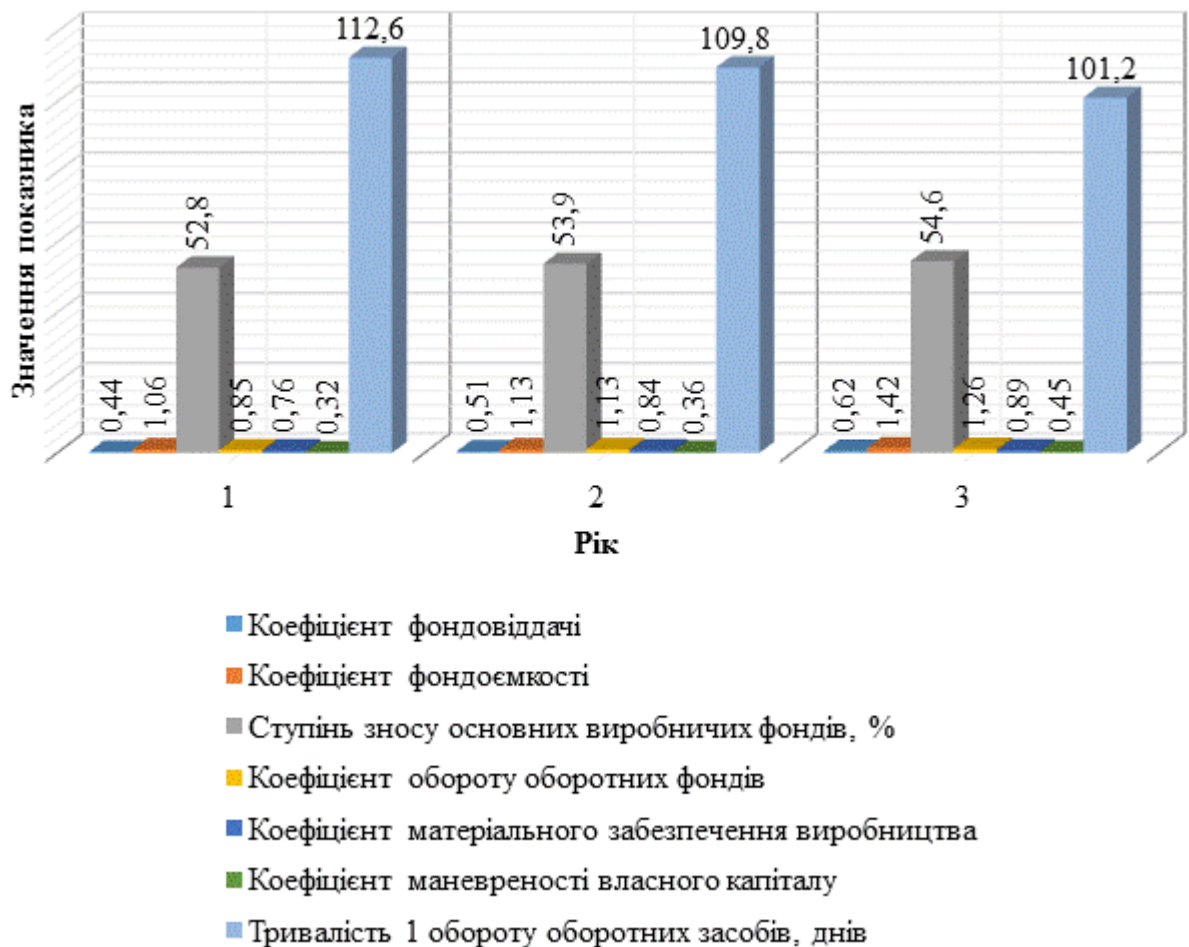

Рис. 2.4. Аналіз основні показники ефективності використання основних виробничих фондів ДП «Ружин-молоко» в 2018-2020 рр.

Загалом за аналізом основних економічних показників ефективності ДП «Ружин-молоко» виявлено що в 2020 р. в порівнянні з 2019 р. приріст рівня чистого прибутку склав 11133,6 тис грн, в розрахунку на 1-го середньорічного працівника 11,5 тис грн, та зростання рівня абсолютної заробітної плати 1-го середньорічного працівника склало 1959,0 грн (дод. Е, табл. 2.1, табл. 2.2). В 2020 р. в порівнянні з 2018 р. на 0,05 од зменшився рівень покриття виробничих витрат та на 0,1 од коефіцієнт покриття витрат від операційної діяльності що вказує на суттєве зростання вартості матеріально-технічного забезпечення виробництва. Натомість спостерігається у 2020 р. в порівнянні з 2018 р. приріст коефіцієнта покриття активів на 0,49 од та коефіцієнта покриття власного капіталу на 0,58 од. що вказує на доцільність та відносну ефективність використання капіталу підприємства в довгостроковій господарській альтернативі.

2.3. Аналіз якості товарної продукції підприємства та рівня її конкурентоспроможності.

З метою з'ясування міри необхідності застосування інноваційних нововведень в виробничо-господарську структуру ДП «Ружин-молоко» необхідно провести змістовний аналіз якості його товарної продукції та рівня її конкурентоспроможності. Важливо застосовувати порівняльну структуру понесених виробничих витрат на формування рівня товарної продукції підприємства та зіставити даний показник з оцінкою якості такої продукції (табл. 2.3). При використанні експертної методики оцінки якісних параметрів товарної продукції підприємства та його конкурентної групи за 100-бальною системою отримані показники також зіставляються з розмірами займаних ринкових ніш, оскільки позиціонування системи формування виробничих витрат за їх якістю безпосередньо впливає на перспективи розвитку саме ринкового середовища підприємства. При якості формування витрат товарної продукції на рівні 82 од та якості товарної продукції на рівні 81 од підприємство займає недостатню забезпечену позицію структури ринку з показником 8,9 % в

порівнянні з аналогічними показниками основних груп конкурентів. Крім того товарна номенклатура підприємства в порівнянні з показниками конкурентної групи немає чітко вираженої виробничої спеціалізації що створює підвищений рівень ризику за рахунок можливості стрімких змін умов зовнішнього господарського середовища підприємства.

Таблиця 2.3

**Аналіз якості товарної продукції ДП «Ружин-молоко» за
структуризації займаної ринкової ніші та рівнем формування виробничих
витрат в 2018-2020 рр.**

Перелік учасників локального ринку	Якість формування витрат (балів)	Якість товарної продукції (балів)	Займана ринкова ніша, %
ТМ «Ласунка»	82	68	10,4
ТМ «Ласка»	74	72	8,3
ТМ «Молокія»	86	69	8,3
ТМ «Рейнфорд»	87	73	8,4
ПАТ «Житомирський маслозавод»	93	94	25,5
ВАТ «Андрушівський маслозавод»	76	80	7,8
ВАТ «Любарський молокозавод»	79	76	7,8
ВАТ «Бердичівський молокозавод»	71	79	5,9
ВАТ «Житомир-молоко»	81	82	8,7
ДП «Ружин-молоко»	82	81	8,9

При використанні вирівнювання рядів динаміки конкурентного середовища ДП «Ружин-молоко» в 2018-2020 рр. за поліноміальною лінією тренду в 4 степені зазначається відносно слабкий зв'язок якості товарної продукції підприємства з середнім значенням за ринковою нішею що створює проблеми ефективного функціонування підприємства в середньостроковій господарській альтернативі, а також настання загрози можливої втрати частини ринкового середовища (рис. 2.5).

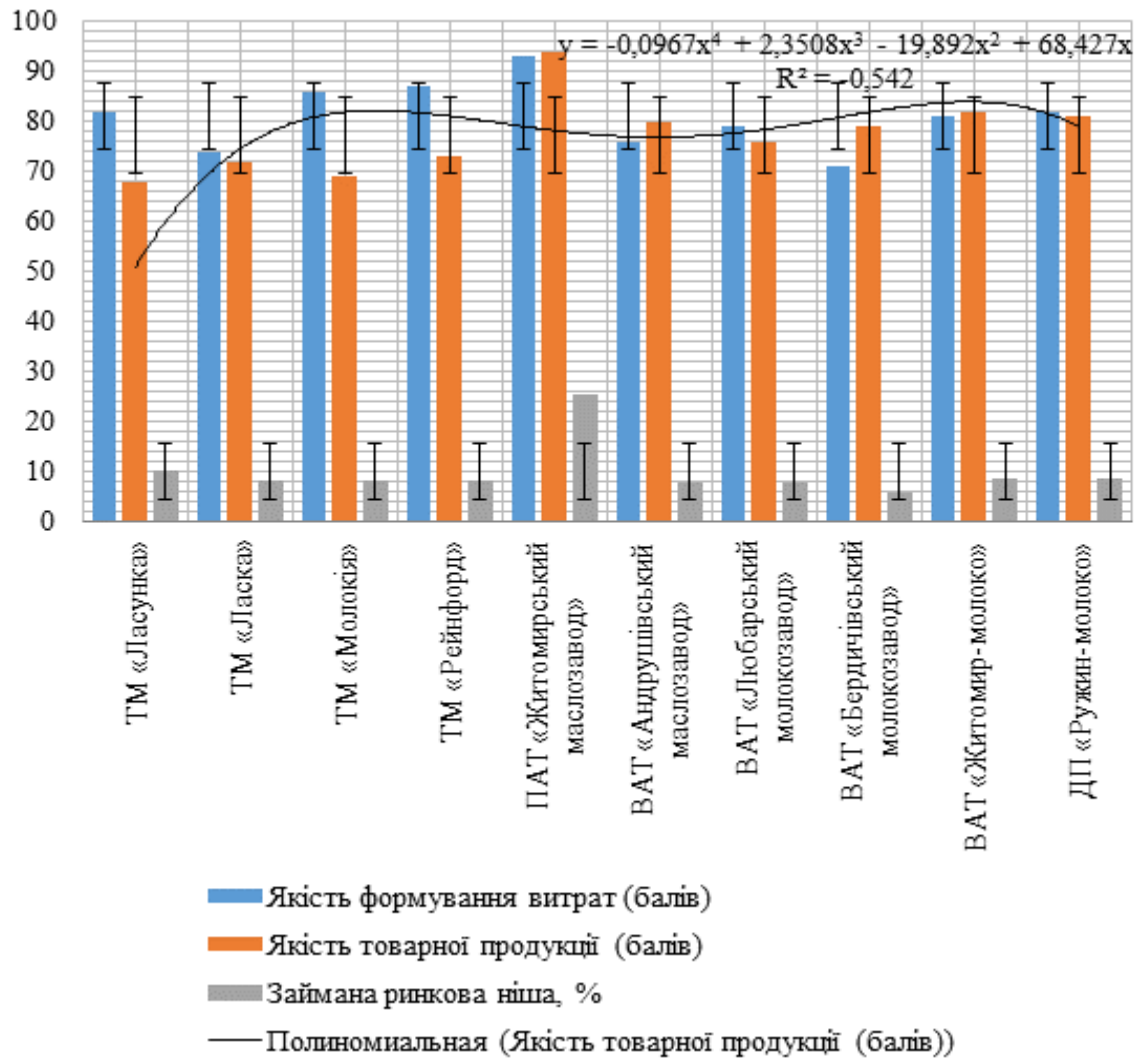

Рис. 2.5. Структурна модель оцінки якості товарної продукції підприємства в умовах якісних характеристик конкурентних груп з застосуванням поліноміальної лінії тренду у 2018-2020 рр.

Товарний асортимент ДП «Ружин-молоко» представлений досить розгалуженою номенклатурою (рис. 2.6). Застосування лінійної фільтрації залежностей структури її виробництва та рівня якості спостерігається чітка тенденція невідповідності: при тисноті зв'язку 0,0724 зазначених переліків виробництв підприємство продовжує в 2018-2020 рр. виробляти малорентабельні види продукції та не концентрує можливості високорентабельної спеціалізації що в свою чергу стримує процеси його ефективного розвитку в довгостроковій господарській альтернативі. Загальна спрямованість лінійного прогнозу вказує на доцільність зазначених проблем.

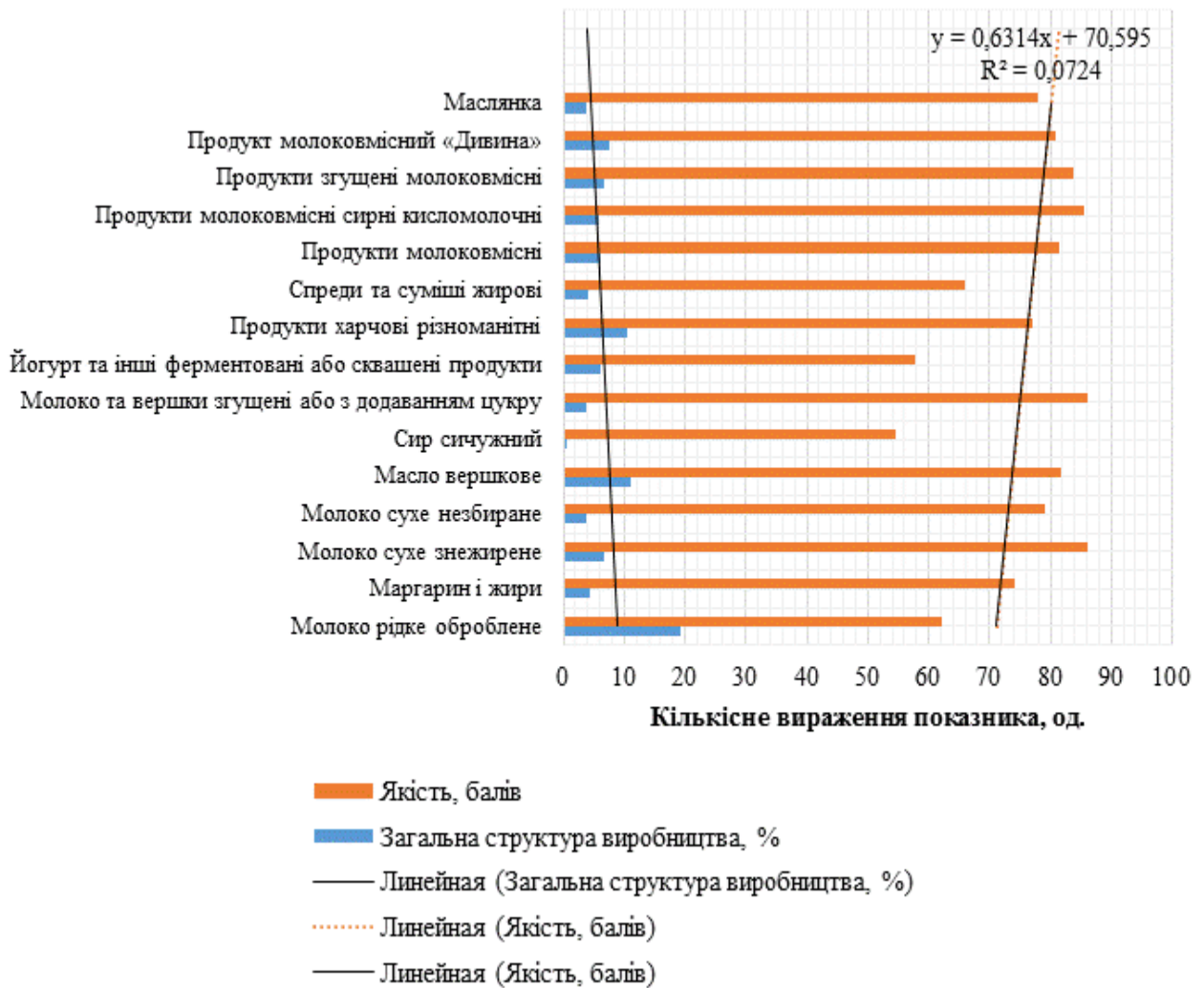

Рис. 2. 6. Модель лінійної залежності структури загальної товарної номенклатури ДП «Ружин-молоко» від якості використовуваних виробництв в 2018-2020 рр.

Важливого значення в сукупності показників проведеного аналізу конкурентного середовища підприємства слід приділити формуванню виваженої політики ціноутворення та оптимізації рівня виробничих витрат, оскільки займана позиція ДП «Ружин-молоко» в структурі зазначеного вираження є нижче середньої та потребує залучення процесів ефективного планування та контролю. Підприємству слід суттєво змінити «підходи» до формування структури виробничих витрат, застосувати принципово нові методики інноваційного «оздоровлення» виробництва з метою збереження інвестиційних капіталів та примноження їхнього значення.

Розділ 3. Проектування інноваційних основ забезпечення основних видів діяльності ДП «Ружин-молоко» Бердичівського району Житомирської області та шляхи його реалізації.

3.1. Моделювання ризиків інноваційного забезпечення підприємства.

Дослідження впливів розвитку зовнішнього середовища підприємства вимагає раціонального залучення та використання інноваційних нововведень оскільки зміна технологій виробництва змушує швидко реагувати на такі зміни з метою отримання довгострокових конкурентних переваг та суттєвого зростання рівня ефективності діяльності всього підприємства. В процесі прийняття виважених рішень відносно умов залучення та використання інновацій слід керуватися впливом міри ризиків різних економіко-господарських груп (дод. Є, табл. 3.1).

Пропонуємо використовувати ситуативну модель оцінки ризиків залучення та використання інновацій на перспективний господарський період 2022-2024 рр. з градацією їх поділу на зовнішні та внутрішні сфери впливу. Найважливішими градаціями слід вважати чинники макроекономічного вираження, оскільки рівень ризику національного масштабу здатний невілювати процеси внутрішньогосподарського забезпечення та управляти мірою їх виникнення або настання. Основою зазначеного використання є залучення експертних оцінок та проведення ґрунтовного змістовного аналізу наведеного переліку ризикових груп з наступним зазначенням такої оцінки в мірі її вираження. Дана дія має базуватися на наданні чіткої та достовірної інформації користувачам відносно умовної градації ступенів та міри віддаленості ризиків та загроз економіко-господарського характеру та розуміння причинно-наслідкових зав'язків їх утворення що дасть можливість застосування варіативності їх вирішення або часткового уникнення.

Господарське середовище сучасних аграрних підприємств стає дедалі «агресивнішим» відносно умов та способів ведення їх господарської діяльності за рахунок інтенсивного проведення світових інтеграційних процесів на рівні окремих галузей; появою більш жорстких вимог щодо якості виробленої продукції та суттєвого зростання рівня конкуренції за рахунок зменшення рівня сировинного забезпечення виробництва. Дія зазначених чинників вимагає

застосування прогресивних методологій залучення та використання виробничих інновацій в поєднанні з ефективним менеджментом організацій, що в свою чергу передбачає використання масштабного капіталу. Вартість залучення капітальних ресурсів для системної реалізації інноваційних проектів є досить високою в порівнянні з розвинутими економічними системами європейського співтовариства, а рівень їх прибутковості не завжди здатний покрити запланований економічний ефект, тому використання комплексного інноваційного забезпечення економіко-господарського середовища має враховувати аналіз впливу абсолютно всіх можливих складових, в тому числі і таких забезпечень котрі виникають в процесі реалізації конкретних господарських цілей короткострокового характеру.

3.2. Проектне обґрунтування умов інноваційного забезпечення підприємства та оцінка його ефективності.

Дієвість умов інноваційного розвитку підприємства покладається на комплексність його реалізації. Одиначні введення інновацій та налагодження процесів їх використання не в змозі забезпечити раціональний рівень їх ефективності, оскільки існуюче господарське середовище буде суттєво сповільнювати їх дію. Натомість залучення інновацій в виробництво окремих видів продукції потребує проведення процесів комплексного техніко-технологічного переоснащення всієї виробничої системи підприємства.

Пропонуємо використати комплексне інноваційне техніко-технологічне оновлення основних технологічних «вузлів» та компонентів їх ресурсного забезпечення що здатне вплинути на суттєве зростання рівня якості товарного асортименту виробленої продукції підприємства та знизити рівень їх повної собівартості (табл. 3.2). Проектне обґрунтування заходів комплексного інноваційного переоснащення виробничої системи ДП «Ружин-молоко» в 2022-2026 рр. враховує закупівлю, доставку та монтаж наступного обладнання: сублимаційний сушильний комплекс LG-100 – 2 од.; випарувально-згущувальні установки ЕМК-3.0 – 2 од.; установка мембранної фільтрації А-1ГДВ; станція СІР-мийки обладнання КМЗ-СЦМ; система рекуперації тепла BERTSCH; теплогенераторна установка ТГ-0,95(1,9)-200.

Таблиця 3.2

**Проектне обґрунтування заходів комплексного інноваційного
переоснащення виробничої системи ДП «Ружин-молоко» в 2022-2026 рр.**

№ п/п	Елемент інноваційного забезпечення (вид обладнання)	Основа реалізації	Вартість	Формалізація форм використання	Умови покриття витрат
1.	Сублимаційний сушильний комплекс LG-100 – 2 од.	тис грн	4260,0	Залучення зовнішніх джерел фінансування (кредит)	Валовий дохід від інновацій
2.	Випарувально-згущувальні установки ЕМК-3.0 – 2 од.		3900,0		
3.	Установка мембранної фільтрації А-1ГДВ		1440,0		
4.	Станція СІР-мийки обладнання КМЗ-СЦМ		840,0		
5.	Система рекуперації тепла BERTSCH		8760,0		
6.	Теплогенераторна установка ТГ-0,95(1,9)-200		4200,0		
Всього затрат:			23400,0		

Вартість інноваційного переоснащення виробництва складе 23400,0 тис грн. Витрати на зазначене обладнання мають включати закупівлю виробничого обладнання, виконання пуско-налагоджувальних робіт, підвищення рівня кваліфікації та навчання персоналу, амортизаційні відрахування. Головними пріоритетними особливостями проектного інноваційного є: економія витрат в розмірі 7-9 % від загальної їх структури за рахунок зменшення матеріаломісткості виробництва товарної продукції підприємства; зменшення рівня енергетичних витрат на 11,3 % за рахунок проведення процесів модернізації основного виробництва та його переведення на менш енергозатратні технології; зростання рівня якості показників товарної продукції у структурному їх вираженні на 5,5 %; підвищення рівня продуктивності праці виробничого персоналу на 12,7 %.

З метою реалізації проекту інноваційного забезпечення ДП «Ружин-молоко» та залучення позичкового фінансового забезпечення пропонуємо отримати кредит в сумі 23400,0 тис грн у комерційному банку з фіксованою річною ставкою кредитування під 19,7 % (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Проектування витрат інноваційного забезпечення ДП «Ружин-молоко» та умов їх реалізації в плановому господарському періоді 2022-2026 рр.

Термін реалізації кредитної програми розрахований на 5 господарських періодів 2022-2026 рр. з можливістю його дострокового погашення та страхуванням можливої втрати фінансового ресурсу в розмірі 2,6 % від його залишкової щорічної вартості. Загальна сума витрат по реалізації проекту інноваційного забезпечення підприємства складе 42842,1 тис грн, з яких 12391,6 тис грн – відсоткова ставка за користування кредитом, 8006,2 тис грн – сума амортизаційних відрахувань. Зазначена дороговартісність використання кредитного запозичення значно підвищує ризик інноваційного переоснащення основного виробництва ДП «Ружин-молоко» та вимагає детального обґрунтування процесів його реалізації в середньостроковій господарській альтернативі що створює передумови для застосування сучасних методик оцінки ризиків залучення та використання капіталів.

При розрахунку умов реалізації проектної структури дохідності інноваційного забезпечення ДП «Ружин-молоко» в перспективному господарському періоді 2022-2026 рр. було враховано індекс лінійної погрішності в розмірі 7,2 % від існуючої можливої втрати настання ризиків господарського характеру та лінійного вирівнювання факторних показників їх можливого отримання (рис. 3.2).

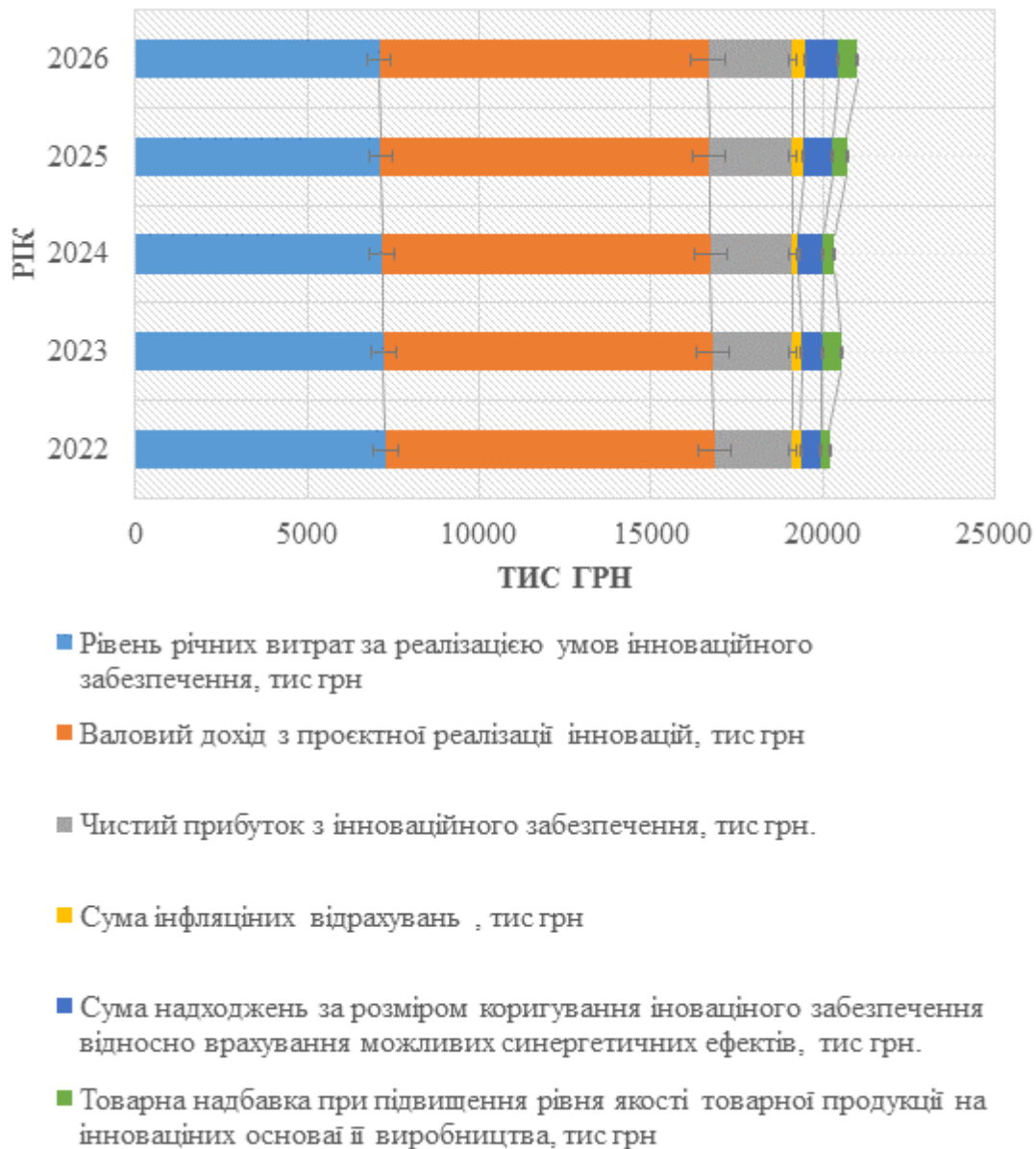

Рис. 3.2. Проектування структури дохідності інноваційного забезпечення ДП «Ружин-молоко» в перспективному господарському періоді 2022-2026 рр.

Кількісне вираження показників ефективності реалізації інноваційного забезпечення складе: рівень загальної рентабельності інноваційного переоснащення виробництва – 73,2 %; сума валового доходу в загальному його вираженні – 197211,8 тис грн; сума сукупного чистого прибутку – 69325,7 тис грн. З зазначеного інноваційного ефекту слід виділити формування суми чистого прибутку підприємства за рахунок зростання якості товарної продукції в розмірі 11325,8 тис грн протягом 2022-2026 рр. Вартість ресурсного забезпечення в структурі проектування інноваційного забезпечення підприємства може зростати за рахунок зміни умов зовнішнього середовища підприємства та безпосередньо впливати на коригування показників ефективності всього інноваційного забезпечення, тому пропонуємо структурну модель окупності проектного обґрунтування ДП «Ружин молоко» (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Структурна модель окупності проектного обґрунтування інноваційного забезпечення ДП «Ружин-молоко» в господарській перспективі 2022-2026 рр.

За результатами проведеного моделювання окупності проектних інвестиційних витрат покриття кредитного зобов'язання без реалізації умов їх дострокового погашення відбудеться в 4 кварталі 2025 р., а настання точки беззбитковості інноваційного забезпечення в 1 кварталі 2023 р. Зазначені характеристики є безумовним підтвердженням високої ефективності використання процесів комплексного інноваційного забезпечення виробництва навіть при залученні дороговартісних кредитних ресурсів.

Реалізація процесу інноваційного забезпечення підприємства має відбуватися при наступних умовах: всеохоплюючому характері вказаного залучення всіх без виключення економіко-господарських систем підприємства; застосування дієвих систем менеджменту персоналу та використання прихованих резервів його розвитку; своєчасного фінансового забезпечення та міри його реалізації за конкретними виробничими потребами; залученням сторонніх організаційних структур відповідної профільної спрямованості щодо можливих умов залучення використання інновацій та розробки систем їх дієвого впровадження; своєчасне застосування регламентних дій в позиціях швидкого реагування на настання кризових ситуацій критичного характеру в оперативній та середньостроковій господарській альтернативі; залучення сучасних інструментів маркетингового забезпечення інноваційного розвитку підприємства при розбудові високоефективної збутової мережі товарної продукції підприємства; застосування стандартизації товарної продукції підприємства на умовах їх європейського впровадження типу ISO; пошук та використання альтернатив заміни в споживанні енергетичних ресурсів підприємства з позиції їх диверсифікації на високотехнологічній основі використання. Важливого значення має формування програм регіонального розвитку з позиції інноваційного забезпечення розвитку регіональних господарських структур та участі підприємства в даному забезпечення. Невід'ємною альтернативою успішної реалізації програм інноваційного забезпечення підприємства є формування загальнодержавної стратегії розвитку аграрного комплексу країни в довгостроковій господарській альтернативі.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Реалізація інноваційного забезпечення аграрного підприємства проходить через визначення місії діяльності підприємства, визначення його стратегічних планів, побудову середньострокового плану розвитку та реалізації короткострокових цілей через розробку та виконання інноваційних програм. Інноваційне забезпечення є надзвичайно ризиковим процесом з позиції наявності великої кількості та типології аналогів виробленої продукції, низьких періодів придатності виробленої продукції, агресивного ринкового середовища та низької частоти економічного середовища котрі створюють реальні труднощі для швидкого та ефективного забезпечення нововведення. Перспективи ефективного використання інновацій аграрними підприємствами передусім базуються на ресурсному його потенціалі, наборі параметрів розвитку регіональних та світових ринків відповідних товарів і послуг та залежать від стратегічних альтернатив розвитку відповідних галузей їх можливого застосування. Рівень суми нерозподіленого прибутку в 2018-2020 рр. зріс на 82,1 % та склав 23547,2 тис грн. Загальна вартість капіталу за період 2018-2020 рр. зросла на 22,6 % та склала 38542,1 тис грн., що є безумовним позитивним результатом.

Співвідношення рівня валових інвестиційних відрахувань до рівня зносу основних засобів у відношенні 62:38 є нераціональним показником що вказує на високі витрати в структурі відновлення основних засобів виробництва: виробниче обладнання підприємства потребує регламентного відновлення. Рентабельність активів підприємства в 2020 р. склала 4,1 % та зросла з аналогічним показником 2018 р. у 2,9 рази. Зазначені зміни є позитивним результатом, але рівень загальної рентабельності діяльності підприємства є занадто низьким. За аналізом основних економічних показників ефективності ДП «Ружин-молоко» виявлено що в 2020 р. в порівнянні з 2019 р. приріст рівня чистого прибутку склав 11133,6 тис грн, в розрахунку на 1-го середньорічного працівника 11,5 тис грн, та зростання рівня абсолютної заробітної плати 1-го

середньорічного працівника склало 1959,0 грн. Застосування лінійної фільтрації залежностей структури її виробництва та рівня якості спостерігається чітка тенденція невідповідності: при тісноті зв'язку 0,0724 зазначених переліків виробництв підприємство продовжує в 2018-2020 рр. виробляти малорентабельні види продукції та не концентрує можливості високорентабельної спеціалізації що в свою чергу стримує процеси його ефективного розвитку в довгостроковій господарській альтернативі.

Пропонуємо використовувати ситуативну модель оцінки ризиків залучення та використання інновацій на перспективний господарський період 2022-2024 рр. з градацією їх поділу на зовнішні та внутрішні сфери впливу. Найважливішими градаціями слід вважати чинники макроекономічного вираження, оскільки рівень ризику здатний невілювати процеси внутрішньогосподарського забезпечення та управляти мірою їх настання. Проектне обґрунтування заходів комплексного інноваційного переоснащення виробничої системи ДП «Ружин-молоко» в 2022-2026 рр. враховує закупівлю, доставку наступного обладнання: сублимаційний сушильний комплекс LG-100 – 2 од.; випарувально-згущувальні установки ЕМК-3.0 – 2 од.; установка мембранної фільтрації А-1ГДВ; станція СІР-мийки обладнання КМЗ-СЦМ; система рекуперації тепла BERTSCH; теплогенераторна установка ТГ-0,95(1,9)-200. Загальна сума витрат по реалізації проекту інноваційного забезпечення підприємства складе 42842,1 тис грн, з яких 12391,6 тис грн – відсоткова ставка за користування кредитом, 8006,2 тис грн – сума амортизаційних відрахувань. Кількісне вираження показників ефективності реалізації інноваційного забезпечення складе: рівень загальної рентабельності інноваційного переоснащення виробництва – 73,2 %; сума валового доходу в загальному його вираженні – 197211,8 тис грн; сума сукупного чистого прибутку – 69325,7 тис грн. З зазначеного інноваційного ефекту слід виділити суми чистого прибутку підприємства в розмірі 11325,8 тис грн протягом 2022-2026 рр.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. . Беліков О. В. Інвестування в інноваційну діяльність. Проблеми та шляхи їх вирішення. *Юридична канцелярія*. 2010. № 3. С. 23-33.
2. Petrova I. Innovative factors of network companies economic integration Economics. *Finance and Management Review*. 2021. № 1. С. 49-59.
3. Бакуш Г., Шимко С. Інноваційна стратегія регіону у контексті його соціально-економічного розвитку. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2009. Вип. 39. С. 570-579.
4. Біловодська О. А. Економічне обґрунтування реінжинірингу бізнес-процесів виробничих підприємств : монографія. Мрія-1. Суми. 2010. 440 с.
5. Бова Т. В. Формування засад державної інноваційно-інвестиційної політики України. *Наукові розвідки із державного та муніципального управління*. 2013. № 2. С. 1-12.
6. Бошота Н. В. Шишкола Д. В. Зарубіжний досвід державного регулювання інноваційної діяльності. *Молодий вчений*. 2016. № 9. С. 14-18.
7. Буркинський Б. В. Інноваційна стратегія у соціально-економічному розвитку регіону : підручник. Одеса, ІПРЕЕД НАН України, 2007. 140с.
8. Василенко В. О., Шматько В. Г. Інноваційний менеджмент : навч. посібник. Київ. Центр навч. літ-ри «Фенікс». 2003. 440 с.
9. Василенко М. Д. Становлення господарського правопорядку в інноваційній сфері: до визначення пріоритетів. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 5-14.
10. Верба В. А. Методичні рекомендації з оцінки інноваційного потенціалу підприємства. *Проблеми науки*. К. Корд. 2003. № 3. С. 22-31.
11. Вилгін Є. А. Сутність та зміст державної інноваційної політики на сучасному етапі економічного розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 22. С. 2-8.

12. Вільчинська О. М., Шимко С. А. Оцінка інноваційної активності підприємства. Вісник Львівського університету. Серія економічна. 2006. Вип. 36. С. 587-589.

13. Гарматій Н. М. Сутність інноваційного капіталу та необхідність його застосування в галузі телекомунікацій. *Галицький економічний вісник*. 2009. № 2. С. 42-46.

14. Геєць В. М. Інноваційна стратегія українських реформ : підручник. К. Знання України. 2002. 336 с.

15. Говоруха Ж. А. Питання розвитку інноваційної діяльності підприємств України. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 8(74). С.107-115.

16. Гринькевич О. С., Квак С. А. Аналіз інноваційної діяльності підприємств з використанням міжнародних і національних індикаторів. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2020. Вип. 42 С.51-62

17. Гриньов А. В. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства. *Проблеми науки*. К. Корд. 2003. № 12. С. 13-17.

18. Демчишак Н. Б, Крупка М. І. Оцінка фінансового потенціалу інвестиційної діяльності в економіці України. *Фінанси України*. 2011. № 11. С. 22-32.

19. Денисенко М. П. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід : монографія. Суми. Університетська книга. 2008. 1049 с.

20. Волков О. І., Денисенко М. П., Гречан А. П. Економіка та організація інноваційної діяльності : підручник та ін. 3-тє вид. Київ. Центр навч. літ-ри. 2007. 662 с.

21. Єгорова О. О. Вплив застосування державної підтримки на діяльність технопарків в Україні. *Наука та інновації*. 2012. Т. 8. № 5. С. 89-98.

22. Загородній А. Г., Чубай В. М. Оцінювання конкурентоспроможності інноваційної продукції в процесі вибору інноваційної стратегії підприємства. *Фінанси України*. 2007. № 1. С. 99-110.

23. Іванілов О. С. Інноваційний потенціал підприємства. *Економіка, фінанси, право*. К. 2004. № 12. С. 5-7.
24. Іванова К. В. Технологія оцінки гармонійності складових інноваційного потенціалу підприємств. *Вісник Хмельницького нац. ун.* 2009. № 6. Т. 3. С. 233-237.
25. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи : навч. посібник. Суми. Університетська книга. 2003. 278 с.
26. Касьяненко В. Зарубіжний досвід управління інноваційним потенціалом економіки та можливості його використання в Україні. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 4. С. 200-204.
27. Квасницька Р. С. Особливості інноваційної діяльності підприємств у сучасних умовах. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 6. Т. 3. С. 247-251.
28. Кириченко О. С. Досвід провідних країн світу в інвестиційному забезпеченні інноваційного розвитку. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. Київ. 2019. Том 30 (69). № 3. С. 36-41.
29. Кириченко О. С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення промисловості України в умовах Четвертої промислової революції : монографія. К. Університет економіки та права КРОК. 2021. 368 с.
30. Лазарева Є. В. Методологічні аспекти формування інноваційної системи регіону. Одеса. ІПРЕЕД НАН України. 2010. 320 с
31. Лігузова В. О. Світовий досвід державної підтримки інновацій. *Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. Сухомлинського*. 2017. №18. С. 36-41.
32. Лукашина М. В. Стратегічні напрями розвитку інноваційного підприємництва. *Економіка і прогнозування*. 2009. № 3. С. 86-98.
33. Ляшенко В. І. Котов Є. В. Методичні підходи до оцінювання процесів модернізації промислово розвинутих територій України. *Економіка України*. 2015. № 10 (647). С. 32-44.

34. Максимова Т. С. Формування інноваційної політики підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2010. № 2(20). С. 181-183.
35. Манаєнко І. М., Кравець А. І. Фінансування інноваційної діяльності підприємств: українські реалії та досвід ЄС. *Економіка та управління підприємствами*. 2018. № 5. С. 109-115.
36. Мартюшева Л. С., Калишенко В. О. Інноваційний потенціал підприємства як об'єкт економічного дослідження. *Фінанси України*. 2002. № 10. С. 61-66.
37. Наджафов З. Деякі аспекти державної інноваційної політики у промислово розвинутих країнах. *Економіст*. 2016. № 6. С. 45-49.
38. Овчаренко Л. В. Роль державного регулювання у становленні інноваційного підприємництва в країнах із перехідною економікою *Наукові записки*. 2013. № 21. С. 49-55.
39. Петрова Т. І., Шпильова Н. П., Сисоліна І. Л., Інноваційна діяльність: стимули і перешкоди : монографія. К. Дорадо-Друк. 2010. 320 с.
40. Поліщук О. А., Поліщук О. Т. Моделювання системи розвитку венчурної індустрії на основі світового досвіду. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки*. № 4 (82), С. 103-110.
41. Скиба М. В. Теоретичні аспекти державного регулювання інноваційної діяльності: стусніть, мета та засоби. *Науковий вісник УНУ*. 2017. № 15. С. 121-124.
42. Сокурєнко П. І. Кришан О. Ф. Інвестиційна політика як ефективна форма управління ухваленням інвестиційних рішень. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2010. № 2(8). С. 208-214.
43. Шнипко О. Інноваційне становище України: проблеми та перспективи. *Вісник Національного банку України*. 2008. № 2. С. 22-24.
44. Ядранська О. В. Зарубіжний досвід державного регулювання науки: основні форми та напрями. *Збірник наукових праць ДонДУУ*. 2016. № 93. Т. 8. 63-69.

ДОДАТКИ

Таблиця 1.1

**Структура реалізації інноваційного забезпечення підприємства з
зазначенням основних елементів його виконання**

Назва реалізації	Зміст плану	Рівень ухвалення завдань	Виконавці
Місія підприємства	Ставиться глобальна мета підприємства, визначаються основні товари, ринки, послуги, технології, культура підприємництва. Формується загальне ставлення до інновацій	Збори акціонерів (рада директорів)	Вище керівництво підприємства
Стратегічний план	Визначає цілі, яких необхідно досягти у плановому періоді (8-10 років) щодо освоєння нових видів продукції, завоювання нових ринків чи збільшення частки на старих; напрями науково-технічних досліджень і розробок, спрямованих на залучення масштабних інновацій, пов'язаних зі зміною технології, організаційними змінами тощо. Описує механізми розподілу повноважень і регламентує взаємовідносини структурних підрозділів при здійсненні інноваційної діяльності. Вказує механізм мотивації працівників	Вище керівництво підприємства, рада директорів	Керівники планово-економічної служби підприємства, відділу маркетингу, збуту, головний конструктор (головний інженер), служби розвитку
Середньостроковий (тактичний) план розвитку	Визначає розвиток підприємства на 1-5 років. Відбираються проекти, реалізацію яких задумано здійснити у вказаний термін, конкретизуються завдання відповідних служб, задіяних у реалізації проектів. Більша увага приділяється продуктивним та невеликим організаційним інноваціям	Менеджери середньої і вищої ланки	Планово-економічна служба, відділи маркетингу, збуту, конструкторський
Короткостроковий (поточний)	Розробляється на період до одного року. Включає середні і незначні інновації, які часто стосуються лише окремих людей	Менеджери середньої і низової ланки, окремі працівники	Планово-економічна служба, відділи маркетингу, збуту, конструкторський
Програма	Розробляється для здійснення цільових перетворень у внутрішньому середовищі підприємства. Включає конкретні дії і терміни виконання	Від вищого керівництва до окремих працівників у залежності від масштабу інновацій	Планово-економічна Служба спільно з іншими функціональними службами, задіяними у програмі

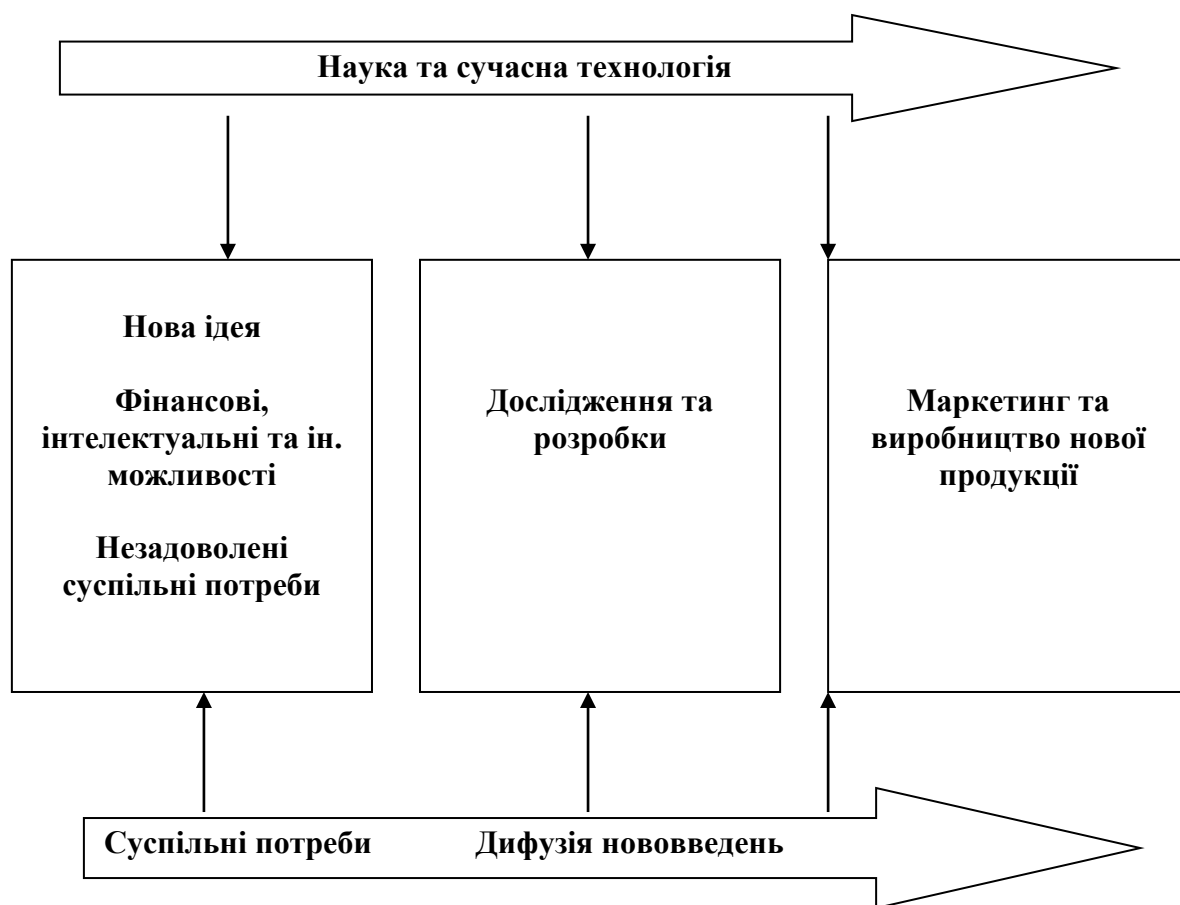

Рис. 1.1. Структурна модель забезпечення інноваційного розвитку підприємства з позиції потреб ринку

Таблиця 1.2

**Причинно-наслідкові зв'язки та факторні залежності розвитку
інноваційного середовища підприємства**

Групи факторів	Фактори, що перешкоджають діяльності	Фактори, що допомагають діяльності
Техніко-економічні	Нестача засобів фінансування, слабка матеріальна та наукова база, домінування інтересів поточного виробництва	Наявність достатніх фінансових та матеріально-технічних ресурсів, науково-технічного потенціалу, економічне стимулювання інноваційної діяльності
Юридичні	Заборони патентно-ліцензійного, податкового та антимонопольного законодавства	Законодавчі заходи, що стимулюють інноваційну діяльність: пільги на прибуток, ПДВ, та ін.
Соціально-психологічні	Перешкоди, що можуть з'являтися у вигляді наслідків: від перебудови існуючих форм та способів організації, зміни статусу робітників, невизначеності ситуацій, та ін.	Суспільне визнання, матеріальне та моральне заохочення, можливість кар'єрного росту, творчої діяльності та ін.

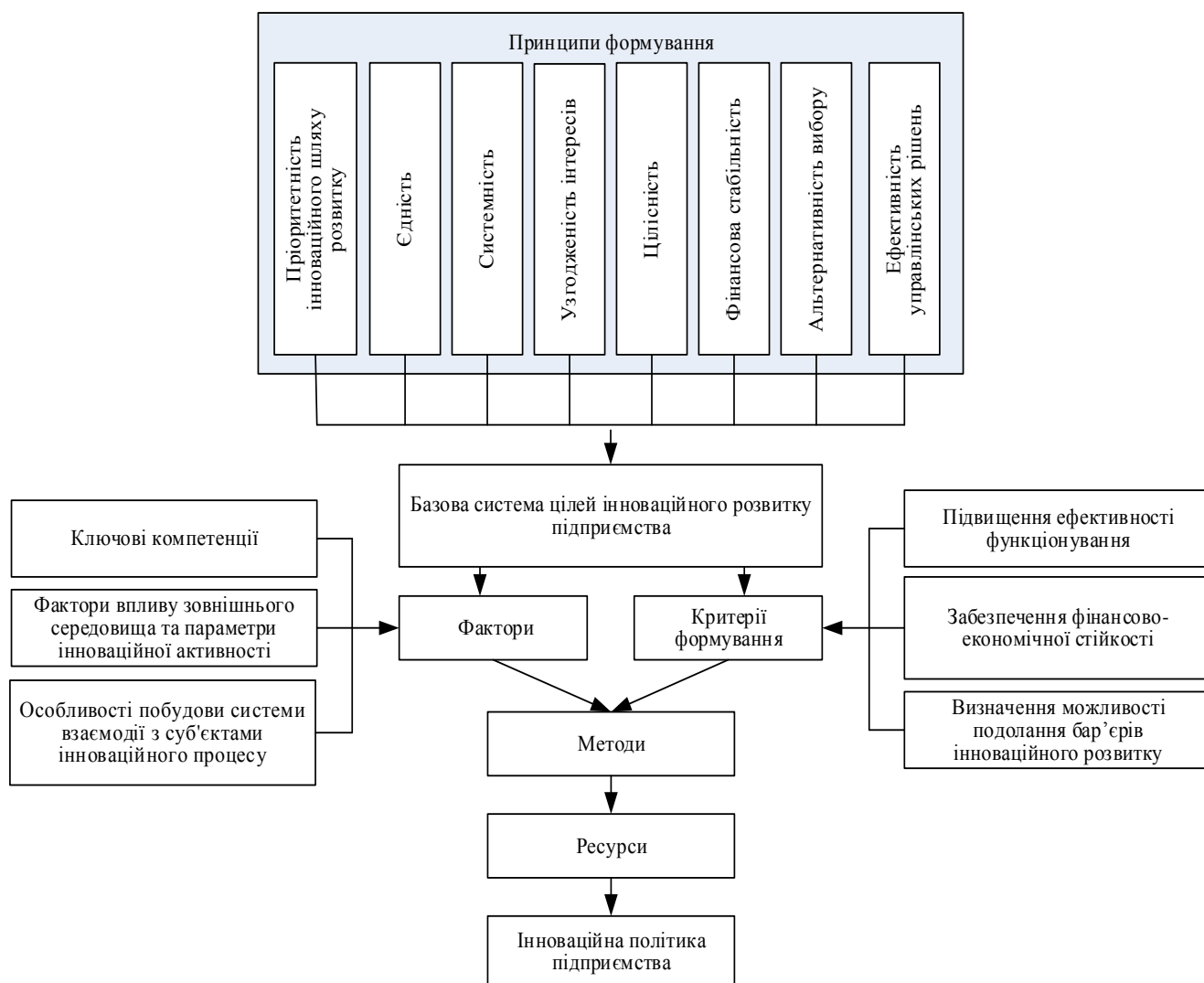

Рис. 1.2. Структурна модель інноваційного розвитку підприємства та її цільові характеристики в контексті зростання рівня його економічної ефективності

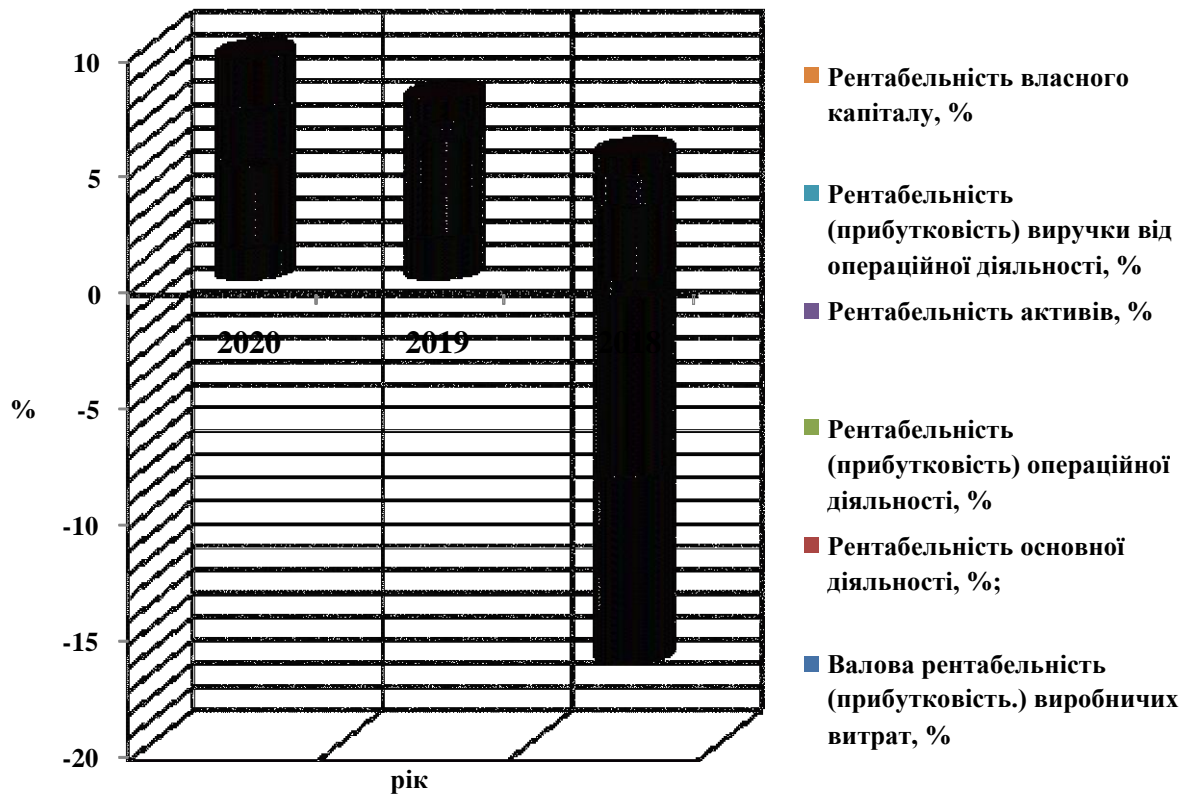

Рис. 2.3. Аналіз рентабельності основного виробництва ДП «Ружин-молоко» в порівнянні зі структурою рентабельності його активів в 2018-2020 рр.

Таблиця 2.1

**Загальний рівень динаміки показників економічної ефективності
ДП «Ружин-молоко» в 2018-2020 рр.**

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. до 2018 р., (+,-)
Отримано товарної продукції, всього, тис грн	24100,0	43513,0	58689,0	34589,0
в т.ч. з розрахунку на: - 1 середньорічного працівника, тис грн	954,4	1789,8	2044,3	1089,9
Отримано прибутку (+), збитку (-), всього, тис грн	3390,0	7667,0	14523,6	11133,6
в т.ч. з розрахунку на: - 1 середньорічного працівника, тис грн	12,8	18,2	24,3	11,5
Середньорічна оплата праці 1 працівника по підприємству, грн.	6454,62	7196,06	8413,63	1959,0
Рівень рентабельності по підприємству, %	2,37	4,76	5,59	3,2

Таблиця 2.2

Рівень окупності витрат ДП «Ружин-молоко» в 2018-2020 рр.

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. до 2018 р., (+/-)
Коефіцієнт покриття виробничих витрат	0,80	0,84	0,75	-0,05
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	1,33	1,25	1,40	0,07
Коефіцієнт покриття витрат операційної діяльності	0,88	0,91	0,77	-0,10
Коефіцієнт окупності витрат операційної діяльності	1,21	1,16	1,37	0,16
Коефіцієнт окупності адміністративних витрат	0,08	0,09	0,09	0,01
Співвідношення адміністративних витрат і собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	0,11	0,10	0,12	0,01
Частка адміністративних витрат в структурі операційних витрат	0,06	0,05	0,07	0,01
Коефіцієнт покриття активів	2,79	2,82	3,29	0,49
Коефіцієнт окупності активів	0,09	0,07	0,08	-0,01
Коефіцієнт покриття власного капіталу	2,56	2,66	3,14	0,58
Коефіцієнт окупності власного капіталу	0,10	0,10	0,08	-0,02

Таблиця 3.1

**Факторна модель впливу ризику на процеси інноваційного забезпечення
ДП «Ружин-молоко» Бердичівського району Житомирської області в
перспективному господарському періоді 2022-2024 рр.**

Напрямок реалізації ризикової ситуації	Аргументація ситуативного виявлення та міра впливу
Характеристика зовнішнього господарського середовища	
Політичний	Поляризація політичних симпатій населення за результатами останніх парламентських виборів (приналежність товарної марки по формі власності до певної політичної сили).
Законодавчий	Недосконалість правової бази; недостатнє законодавче забезпечення.
Зовнішньоекономічний	Тенденції в економічному розвитку країн світового співтовариства та світової кон'юнктури ринків.
Інфляційний	Високий рівень інфляції.
Екологічний	Рівень забруднення навколишнього середовища та вміст шкідливих речовин в виробленій товарній продукції.
Характеристика внутрішнього господарського середовища	
Виробничо-технічний	Погодні умови; стихійні лиха; зміна продуктивності тварин; нестабільність якості й обсягів сировини; помилки у проектно-кошторисній документації; новизна технологій.
Збутовий	Зміна попиту й цін на молочну продукцію; зниження рівня ділової та маркетингової активності; дії конкурентів.
Соціальний	Низький рівень доходів населення; нерозвиненість соціальної інфраструктури; труднощі у наборі кваліфікованих кадрів.
Фінансово-економічний	Різка зміна цін на продукцію переробних підприємств; залежність від підприємств-постачальників; нестача оборотних коштів; низький рівень платоспроможності покупців продукції; порушення договірних зобов'язань.